

Uputa

Allah Uzvišeni u Kur'anu kaže: *A zašto ne razmisle sami o sebi? Allah je stvorio nebesa i Zemlju i ono što je između njih - sa ciljem i do roka određenog. A mnogi ljudi ne vjeruju da će pred Gospodara svoga doista izići.* (Er-Rum, 8.)

Uzvišeni Allah je sve stvorio sa svrhom i svim stvorenjima obezbijedio uputu pomoću koje izvršavaju ono zbog čega su stvoreni. Naredio nam je da razmišljamo o Njegovim znakovima u svemiru i svemu što je stvorio, kao što nam je naredio i da razmišljamo o Njegovim objavljenim ajetima – Kur'anu. Kada razmislimo o svemiru, vidimo da je Allah sve uredio Svojim savršenim zakonima, i da su ti zakoni međusobno savršeno usklađeni, od čega umovi naučnika staju diveći se tom skladu i perfekciji. Nijedan jedini atom se slučajno ne pomjeri, već je sve to u skladu sa savršenim zakonima kojima je Allah podredio ovaj svemir. Kada razmislimo o tome ko ih je stvorio i uredio, pred sobom imamo sljedeće opcije:

1. Ili su ti zakoni sami sebe stvorili i dogovorili se šta će koji da radi, što je nemoguće, jer oni su gluhi, nijemi, slijepi, bez razuma i volje te je nemoguće da sebe mogu urediti i dogovoriti se nešto.

2. Da ih je neko drugi stvorio i uredio ko je apsolutno Mudar i Savršen, Koji ni iz čega stvara, Koji je stvorio sve zakone koji su Njemu podređeni. On Svojim zakonima u prirodi upravlja stvorenjima, a njihovom savršenošću ukazuje na Sebe, jer je sve oko nas putokaz koji vodi Allahu onoga ko razmišlja i pameti ima.

Zakoni se tu ništa ne pitaju, jer On upravlja njima. A u okviru njih – stvorenja biraju šta će raditi, i šta god da izaberu, nisu izašli van tih kosmičkih zakona, u njihovom širem značenju.

Svi zakoni kojima je Allah uredio stvorenja govore nam da Allah nije nijedan atom ostavio bez upute, jer svaki atom, svaki molekul, svaka planeta i sve u svemiru pokorava se tim savršenim zakonima i shodno njima vrši svoju ulogu zbog koje je stvoren. Kosmički zakoni kojima Allah sve uređuje su opšta uputa za sva stvorenja, **prvi nivo upute** koji uređuje onaj neživi aspekt stvorenja.

Zatim, Bog je živim bićima dao dodatne potencijale i dimenzije u odnosu na neživa, kao i dodatne potrebe, što je iziskivalo dodatnu uputu kojom će se usmeriti ti dodatni potencijali i zadovoljiti dodatne potrebe. To je **drugi nivo upute**. Tako živa bića imaju osnovnu dimenziju sastavljenu od neživih materija (atomi, molekuli) čije je djelovanje već definisano savršenim zakonima koji vladaju neživom materijom cijelog svemira, ali živa bića imaju i dodatnu dimenziju koja iziskuje dodatnu uputu, dodatne smjernice kakvoće funkcionisanja, a to je dimenzija života i njegovog funkcionisanja, počevši od ćelija, preko tkiva, organa, do cijelog organizma. Sve to je iziskivalo dodatnu uputu, dodatno usmjerenje, koje je Allah Uzvišeni precizno definisao u DNK. Tako vidimo da ćelije, tkiva, organi i organizmi savršeno funkcionišu i “znaju” svoj posao i

kako ga obaviti, bez da su to učili, bez da su se dogovarali, a sve to je – sa granicama njihovih mogućnosti - unaprijed zapisano u svakoj ćeliji u vidu informacija.

Informacija ne može biti produkt slučaja, smisljena informacija, pogotovo kompleksna, može biti samo produkt znanja. Ćelije tačno „znaju“ koje materije trebaju apsorbirati, kako ih iskoristiti za ono što im je potrebno, zatim kako se osloboditi onih materija koje im ne trebaju i čije im zadržavanje šteti, kako se reprodukovati, i sve ostale funkcije. Biljke, pored upute za opšte atome i upute za svaku ćeliju ponaosob, imaju i uputu za dodatne potencijale u odnosu na niže nivoe živih bića, pa „znaju“, primjera radi, šta i kako da apsorbiraju iz zemlje, i kako da proizvedu plodove na nevjerovatan način, premda nijedna laboratorija nije uspjela da od zemlje, vode i sunčeve svetlosti proizvede prelijepo voće i povrće.

Zatim, životinje imaju dodatnu dimenziju u odnosu na biljke, koja se ne ogleda samo u osnovnim životnim procesima koji se odvijaju unutar organizma, već i u uređenju svojih zajednica, pa je Allah svakoj životinjskoj vrsti uputu instinkta koja je vodi ka izvršavanju onoga za šta je stvorena. Primjera radi, pčela savršeno zna kako od biljaka praviti med i kako napraviti savršeno dizajnirano saće, kao što i sve ostale vrste znaju izvršavati svoju ulogu. **To je treći nivo upute.**

Dakle, ta dodatna uputa služi za usmjeravanje njihovih dodatnih potencijala i dimenzija, pa vidimo da je biljke uputio kako da vade potrebne minerale iz zemlje i pretvaraju ih u ukusne i zdrave plodove, i kako je životinje nadahnuo instinktom kako da vode računa o svojim animalnim potrebama: preživljavanju, produženju vrste, traženju skloništa i drugim potrebama.

Zar je biljka koja nema razuma mogla imati vrhunsko poznavanje hemije i fizike pa sama sebe napraviti tako da vadi potrebne minerale iz zemlje i pretvara ih u ukusne i raznobojne plodove, što ne uspijevaju i najsavršeniji instrumenti koje je čovjek napravio? Zar je biljna ćelija mogla sama DNK ispisati unutar svojih ćelija, a u kojem se nalazi savršeno uputstvo za razvoj i funkcionisanje cijele biljke? DNK je informacija, a informacija je produkt znanja, a ne slučaja. To je van svake pameti, i doista je u tome pouka za onoga ko objektivno razmišlja.

O pobijanju teorije slučajnog nastanka života na zemlji i razvoja živih bića koja se naziva 'Teorija evolucije' je već puno napisano da je to suviše spominjati. Dovoljan nam je podatak da samo jedna ćelija predstavlja kompleksan sistem koji liči na jedan savršeno uređeni grad, čak je i kompleksnija od toga. Ćelija unutar sebe sadrži energetske stanice, kompleksne fabrike, banku podataka, sisteme izgradnje, napredne rafinerije, membrane za kontrolu ulaska i izlaska materije u ćeliju, i onaj ko vjeruje da je jedna jedina ćelija, a kamoli druga živa bića, nastala slučajno, liči na čovjeka koji misli da je avion nastao tako što je tornado prošao kroz deponiju gvožđa koje se usljed toga slučajno naslagalo i formiralo Boeing 747, ili neki drugi avion. Ili na čovjeka koji misli da bomba može eksplodirati u fabrici mastila i slučajno se napisala velika knjiga koja u sebi nema nijednu grešku. Takva pomisao je poput pomisli da možemo prosuti dovoljno gline, pijeska, cementa i gvoždja u more i čekali da se formiraju cigle, zatim da se naslagaju

jedna na drugu, praveći tako velelepne zgrade sa svim svojim odlikama, instaliranim sistemom za struju, električnim vratima, vodovodom i svime što uz to ide, a zatim se tako formira i velelepni grad. Tako izgleda pomisao da samo jedna ćelija može nastati slučajno. Štaviše, ustvrditi takvo nešto za ćeliju je još dalje od stvarnosti, s obzirom na to da ona ima i dimenziju života, za razliku od velelepnog grada kojeg smo naveli kao primjer.

Dakle, nije dolikovalo savršenom Stvoritelju da samo stvori materiju, i da je ostavi u anarhiji, bez da joj podari uputu kako da perfektno funkcioniše, jer to ne dolikuje savršeno Mudrom i time ništa ne bi moglo opstati ni trenu. Svakog dana naučnici ostaju zapanjeni savršenstvom uređenosti kosmičkih zakona.

Zatim, nije dolikovalo savršenom Stvoritelju da samo stvori živa bića i pusti ih bez upute za funkcionisanje njihovih potencijala, pa se i za to pobrinuo, i to je u skladu sa mudrošću savršenog Stvoritelja i spoznaja te činjenice je urođena u dubini duše svakog čovjeka.

Allah je, zatim, stvorio čovjeka kojem je dao dodatnu dimenziju u odnosu na ostala stvorenja. Čovjek sada ima više nivoa postojanja i više potencijala od ostalih stvorenja:

- ima osnovni nivo postojanja, onaj čisto materijalni i neživi koji se ogleda u atomima i molekulima, i taj nivo je uređen opštom uputom kao i sva ostala neživa materija. Dakle, za tu čovjekovu dimenziju su se “pobrinuli” Allahovi kosmički zakoni vezani za neživa stvorenja.

- zatim čovjek ima viši nivo, a kojeg dijeli sa živim bićima, i koji se ogleda u ćelijama, tkivima, organima pa sve do cijelog organizma, i to je Allah uputio da funkcioniše savršeno kao i kod životinja, poput jedne velike kompleksne države sa milijardama stanovnika od kojih svaki zna koja mu je uloga i šta mu je raditi, a sve to shodno onome što je zapisano u “ustavu” te “države”, zvanom DNK.

Gospodar naš je Onaj Koji je sve stvorio, a zatim uputio. (Kur'an, 20:50.)

...to je Allahovo djelo koji je sve savršeno stvorio. (Kur'an, 27:88.)

Koji sve savršeno stvara... (Kur'an, 32:7.)

...Koji je sve stvorio i kako treba uredio. (Kur'an, 25:2.)

- zatim čovjek ima i taj animalni nivo zadužen za preživljavanje i produženje vrste, zašta ima instinkte, ali ima uz to i daleko viši nivo volje, fizičkih, intelektualnih, emotivnih i duhovnih potencijala. Sve to je iziskivalo dodatnu uputu u odnosu na onu datu za niže nivoe njegovoj postojanja, i u skladu sa tim, Allah nije ostavio čovjeka bez upute kako da na savršen način iskoristi sve te svoje potencijale, od kojih svaki ima svoju ulogu, svrhu i način postizanja te svrhe. Savršeni Stvoritelj mu je dao uputu iznad uputa nežive materije, i iznad upute biljaka i životinja, kao što mu je dao i potencijale iznad potencijala neživih bića, biljaka i životinja. To je uputa koja “upošljava” i usmjerava te nove potencijale kao što su ostali nivoi upute “uposlili” i usmjerili ostale nivoe egzistencije. To je **uputa** čovjekovih umnih, emotivnih i duhovnih potencijala, a kao takva, ona je morala biti **takve prirode** da nju čovjek, kao **umno i voljno** biće višeg

nivoa,¹ **spozna, apsorbuje i primjenjuje** koristeći upravo taj svoj **um**, i tu svoju **volju**, i tako usmjeravajući svoje potencijale.

U stvaranju nebesa i Zemlje, i u izmjeni noći i dana, doista su znakovi za razumom obdarene. (3:190.)

To je, zaista, dalekovidim pouka. (Kur'an, 3:13.)

Eto, tako Mi potanko izlažemo ajete i znakove ljudima koji razmišljaju. (Kur'an, 10:24.)

U tome, doista, ima dokaza za ljude koji razmišljaju. (Kur'an, 13:3.)

...u tome je, zaista, znak za ljude koji razmišljaju. (Kur'an, 16:11.)

(i On) objašnjava ljudima ajete i dokaze Svoje, da bi se prisjećali i pouku primili. (Kur'an, 2:221.)

To su doista dokazi ljudima koji pameti imaju. (Kur'an, 13:4.)

Dakle svaka uputa je u saglasju i skladu sa onim potencijalima i nivoima koje usmjerava i upućuje. Ovaj najviši nivo upute ćemo oslovjavati velikim početnim slovom, Uputa, kako bi bio prepoznatljiv u odnosu na ostale nivoe upute. **To je četvrti, najuzvišeniji, nivo upute.** Vidimo da čovek tim svojim dodatnim potencijalima upravlja svim ostalim potencijalima, štaviše, vodi glavnu riječ na Zemlji, premda je manji i fizički slabiji od mnogih drugih stvorenja, pa zar da sve to Gospodar, Upućivač, ostavi bez savršene upute?

Izvori ljudske percepcije i ljudski umno duhovni potencijali su dovoljno savršeni da bi bili dobri vodiči čovjeku ka Uputi i uz Uputu koju je objavio Stvoritelj istih, ali i dovoljno manjkavi da bi sami bili Uputa. I mudrost savršenog Stvoritelja je iziskivala da On šalje Uputu čovjeku, i to preko nekog iz njegove vrste, a na osnovu koje će on znati kako da savršeno ispuni svrhu postojanja. Kako Uzvišeni reče: **“Od Mene će vam uputstvo dolaziti, i oni koji uputstvo Moje budu slijedili – ničega se neće bojati i ni za čim neće tugovati.”** (Kur'an, 2:38.)

Allah je slao ljudima uputu o tome kako da savršeno uredi svoj odnos prema svom Gospodaru, prema ljudima i drugim stvorenjima, objašnjavajući im zašto su stvoreni, odakle su, kuda idu, i šta da rade da ostvare ono zbog čega su stvoreni. Čovjeka je Allah, iz Svoje ljubavi i milosti, stvorio za savršenu sreću na dunjaluku i Ahiretu, i zbog Svoje mudrosti i pravde – nije ga ostavio da sam traga za načinom njenog postizanja i tumara bespućima postojanja, već mu je obezbijedio uputu koja će mu osvijetljavati put. Za čovjeka kao razumno biće Allah je odabrao da uputa bude Objava za čije razumijevanje i primjenu čovjek treba uposliti sve potencijale koje je od Gospodara dobio: intelektualne, duhovne, emotivne i fizičke, postignuvši na taj način savršenu sreću i harmoniju svim svojim bićem.

Ta Uputa, dakle, usmjerava i uređuje potencijale, a ne uništava ih, a na tom putu stoji jedan specifičan izazov, a to su prohtjevi. S obzirom da je primjena te Upute voljna radnja, ona iziskuje napor i borbu, dok su prohtjevi nasuprot tome i teže da budu

¹ U odnosu na prethodno spomenuta stvorenja.

nadređeni, dok Uputa iziskuje da budu **podređeni** i **uređeni**. To se jasno očituje u svakom napretku i usponu, bilo u intelektualnoj, fizičkoj, emotivnoj ili duhovnoj dimenziji. Osnova je: da bi napredovao moraš pobijediti niske prohtjeve. Strast je more po kojem lađa duše plovi, i ona je korisna dokle god je za kormilom Uputa i čist razum. Ali kada more probije lađu, počne da je plavi, potrebno je vremena da je mornari vjerovanja i savjesti poprave. Istina, kod mnogih ljudi su ti mornari mrtvi, pa more strasti poplavi lađu duše vukući je polako na samo dno.

Univerzalno ime za Uputu i pravi put u svim vremenima je – islam, koji znači predanost i pokornost Allahu, i kao što bespogovorna nužna predanost Njegovim kosmičkim zakonima vodi apsolutnoj harmoniji, tako i bespogovorna dobrovoljna predanost Njegovim objavljenim zakonima vodi apsolutnoj harmoniji u nama i oko nas, što iziskuje potpunu i vječnu sreću. Gospodar nebesa i Zemlje kaže da su svi poslanici bili muslimani, predani i pokorni Njemu, na pravom putu. Svi narodi su imali svoje vjerovjesnike preko kojih im je Stvoritelj dostavljao uputu koja im je osvjetljavala put do postizanja te sreće i blagostanja u prostoru i vremenu u kojim su živjeli, s tim da su osnovni postulati Upute ostali nepromijenjeni kod svih poslanika.

...a nije bilo naroda kome nije došao upozoritelj. (Kur'an, 35:24.)

Allah je svim poslanicima davao dokaze po kojima bi se njihovi narodi mogli uvjeriti u to da su oni doista poslani od Allaha.

Mi smo izaslanike Naše s jasnim dokazima slali... (Kur'an, 57:25.)

Zatim, Allahova mudrost je iziskivala da Uputu odlikuje nad onim što nije Uputa, jer, u suprotnom, ljudi ne bi Uputu mogli nikako razlikovati od zablude, što je jednako neslanju upute, a već smo objasnili nužnost slanja Upute i povezanost toga sa Allahovom pravdom i mudrošću. Zato je poslanicima davao razne dokaze, kao što je i u samoj Uputi pohranjivao ono što će ljudima ukazati da se radi o istini.

Ti dokazi koji su poslani i zadnjem Poslaniku, Muhammedu, alejhisselam, i sakupljeni u Kur'anu i Sunnetu, i još uvijek se crpe čuda iz ta dva izvora i otkrivaju nepobitni dokazi istinitosti islama.

Mi ćemo im pokazati znakove Naše u daljini - na horizontima, a i u njima samim, dok im ne bude sasvim jasno da je Kur'an istina. (Kur'an, 41:53.)

Ti se dokazi ogledaju u spominjanju činjenica koje nikako čovjek bez Objave nije mogao znati u to vrijeme, iz raznih oblasti, a koje se nastavljaju otkrivati do današnjeg dana; zatim u natprirodnim događajima za vrijeme posljednjeg poslanika Muhammeda, 'alejhisselam, koji su preneseni kategorički ispravnim putevima do nas; zatim u obavijestima o onome što će se desiti, a koje su se ispunjavale bez greške; zatim u stilistici posljednje Objave koja je izazov ljudima do Sudnjeg dana; zatim u savršenstvu sistema kojeg je donijela posljednja Objava za sve aspekte života, od uređenja najviših instanci vlasti do najobičnijih svakodnevnih poslova, zatim u ostvarenju najave

posljednjeg poslanika Muhammeda kroz prijašnje objave, kao što su mu i najveći neprijatelji, koji su ga dobro poznavali, potvrdili iskrenost i poznatost po govorenju samo istine, i veličanstven karakter. O svemu tome su ispisani mnogobroji tomovi knjiga, i nastavljaju se ispisivati.

Prijašnje objave su vremenom prolazile kroz izmjene i nestajanja, jer je njihovo čuvanje bilo prepušteno ljudima, a i same su bile lokalnog karaktera. Zatim je Uzvišeni Allah poslao konačnu Objavu, kao pečat svim prethodnim, koja važi za sve ljude do Sudnjega Dana, a čije čuvanje je zagantovao i na Sebe preuzeo lično Allah, što i jeste logična odlika savršene i posljednje Objave, koja je, uzgred, i empirijski dokaziva, o čemu su također ispisani mnogobrojni tomovi. On je iz Svoje neizmjerne milosti i apsolutne mudrosti čovječanstvu objavio islam kao savršenu vjeru i kompletan sistem života, i učinio ga stazom koja vodi savršenoj sreći oba svijeta. Ta savršena i univerzalna Objava se manifestuje kroz Allahovu Knjigu – Kur'an, koja predstavlja Allahov direktan govor po izrazu i značenju, i Sunnet – praksa Allahovog Poslanika, koji sadrži sve ono što je radio i govorio, onako kako ga je Allah podučio. Sunnet Allahovog Poslanika je sakupljen u hadiskim zbirkama koje su očuvane do našeg vremena i raširene po cijelom svijetu, i predstavljaju nepresušni izvor mudrosti, uputa i pouka za one koji razuma imaju. Tako nam je Allah sačuvao Kur'an i Sunnet kao dva izvora islama iz kojih će se vaditi propisi i mudrosti do Sudnjega Dana.

Svrha postojanja čovjeka jeste da dostigne stepen savršene ljubavi prema Stvoritelju, koju prati potpuna predanost i poniznost. To se zove ibadet. Potpuna ljubav prema Svevišnjem voljenom, koju prati potpuna predanost i poniznost. To je ono što je u skladu sa ljudskom iskonskom prirodom. Srazmerno čovjekovoj udaljenosti ili blizini tom cilju biva njegova čistoća ili nečistoća srca. Veličina nekog grijeha se mjeri time koliko čovjeka udaljuje od tog cilja, a veličina nekog dobrog djela se mjeri time koliko čovjeka približava tom cilju. Višeboštvo i nevjerstvo su najveći grijesi jer su sušta suprotnost tom cilju i beskonačno udaljuju čovjeka od tog njega.

Onaj koji istinski voli, pokoran je svom Voljenom, i samo na taj način će osjetiti potpunu slast ljubavi i **svrhu svoga bitisanja**, i tako ostvariti harmoniju **u sebi i oko sebe**. Tako on biva konstruktivni element društva, a ne destruktivni. Zato kaže Allah u Kur'anu: *Ni džinne ni ljude nisam stvorio osim da Mi ibadet čine.* (Ez-Zarijat, 56.) Ibadet jeste termin koji označava obožavanje, kao najviši stupanj ljubavi, uz pokornost i poniznost koja iz njega slijedi, jer vrhunac ljubavi je obožavanje, poniznost, skrušenost i potpuna predanost i pokornost voljenom. Pravi i potpuni vjernik dostiže svrhu bitisanja na ovome svijetu, on je taj koji najpotpunije, od svih drugih ljudi koji nisu na tom stupnju, izvršava ono zbog čega je stvoren. To je zato što je on spoznao svrhu života na ovom svijetu. Spoznao je da je svrha života da samo Allahu ibadet činimo, da se Njemu u potpunosti predamo, svojom nutrinom i vanštinom, što iziskuje da Mu se potpuno pokorimo u onome u čemu nam je naredio da Mu se pokovaramo, a da izbegnemo ono što nam je naredio da izbjegavamo, ali i da ta pokornost bude ispunjena ljubavlju kao njenim pokretačem, najvišim stepenom ljubavi, obožavanjem. Da samo Njega obožavamo i time se istinski povratimo iskonu od kojeg naša duša i potiče. Vidimo kakva veličanstvena ravnoteža i harmonija vladaju u prirodi koja je bespogovorno pokorna

svom Stvoritelju i kakva anarhija vlada u svijetu ljudi kojima je Allah dao mogućnost izbora da budu i da ne budu pokorni. Veličanstvena harmonija će se ostvariti u skladu sa svom ostalom prirodom i u našoj duši, koja za razliku od prirode ima pravo izbora da li će biti pokorna ili ne, onda kada uspemo da je **nadredimo** prohtjevima, a **podredimo** Gospodaru. Tada u nama zavlada ta prirodna harmonija koja vlada u univerzumu i tek tada ispunjavamo svoju iskonsku prirodu.

„**Ni džinne ni ljude nisam stvorio osim da Mi ibadet čine.**“ Neki učenjaci su ilustrovali značenje ovog ajeta na sljedeći način: Mi smo stvorili srce, dali mu vlast i vojsku, te mu dušu (nefs) učinili jahalicom da na njoj prelazi put od Zemlje do najviših visina. Ako želi pravilno iskoristiti ovu blagodat, u svojoj državi treba da zaposjedne mjesto vladara, da se usmjeri i zaputi ka Božijoj uputi, da budući svijet smatra svojom domovinom i mjestom gdje će se nastaniti, da mu duša bude jahalica, da mu ovaj svijet bude usputno boravište, da mu ruke i noge budu sluge, da mu razum bude glavni pomagač, da mu strast bude radna snaga, da mu srdžba bude policija i da mu osjetila budu komunikacioni sistem. Ako ti neki od pomenutih organa tvoje države bude neposlušan i ne bude dobro obavljao svoju funkciju, kao što su strast ili srdžba, ti treba da se boriš protiv njih, ali ne i da ih ubijaš, jer su ti potrebni za funkcionisanje države. Ako tako budeš postupao, ispunićeš svoju obavezu spram ukazane blagodati i zaslužićeš da budeš nagrađen, kad za to dođe vrijeme. Ako ne budeš tako postupao, bićeš nesrećan i sebe ćeš odvesti u propast i skočiti u provaliju.

Uputa

(Gdje je istina)

Kada god se nekom originalni islamski svjetonazor ne uklopi u njegov lični svjetonazor (cjelokupni pogled na postojanje, bitak, čovjeka, na njegovu svrhu na ovom svijetu, na sistem moralnih i drugih vrijednosti), bilo zato što je pod potpunim ili djelimičnim, svjesnim ili nesvjesnim, uticajem islamu stranih svjetonazora, ili nekih njihovih komponenti (manjeg ili većeg broja postulata nekog sistema vrijednosti), nađe se na raskršću:

- Ili će preispitati svoje shvatanje, svoje vrijednosne kriterijume, svoje načine razmišljanja i donošenja zaključaka, a zatim uskladiti sa originalnim islamskim svjetonazorom;

- Ili će pokušati islamski svjetonazor sebi prilagoditi nazor, što nam se najčešće i dešava. Tu nailazimo na razne vrste obrazloženja tipa: Objava je jedno, a nauke koje je izučavaju su drugo. Objava je od Allaha, a nauke koje izučavaju Objavu su ljudski produkt, uključujući fikh i akidu. Prema tome, Objava je savršena, ali ljudski produkt nije savršen, i mi smo dužni slijediti Objavu a ne ljudske mezhebe u akidi i fikhu.

- Kažu da mnoge stvari treba iznova provjeriti, promisliti i protumačiti. To što je rekao neki učenjak, zabilježio Buharija ili Muslim, svaka čast na svemu šta su postigli, to ipak nije sveto slovo Kur'ana.

Iz toga na duže staze slijedi da svako može da slijedi koje mišljenje god hoće, bilo u akidi ili fikhu, ili pak da izmisli neko novo mišljenje, i niko ne može da ga osuđuje što nije slijedio neko određeno ljudsko mišljenje, ljudsko shvatanje Objave, jer nije garant da se je baš to neko mišljenje poklopilo sa Allahovom Objavom.

- A i to ko je kompetentan ili nije opet je relativna stvar, ne postoje apsolutni krijetumi. Mada i samo to ograničavanje na kompetentne je samo po sebi relativno, zar nije Objava za sve? Otkud sad nama ograničavanje na kler?

- Nekima se digne kosa na glavi kada im se spomene da u islamu ima jedan pravi put, jedna istina, jedna spašena skupina, a da su ostale u zabludi onoliko koliko se udaljuju od osobina spašene skupine, te da istina nije relativan i beskonačno elastičan pojam... Odatle dolazi ili odbacivanje ili izvještačeno tumačenje hadisa koji govore o spašenoj skupini, o podjeli ummeta na sekte od kojih će sve u Vatru osim jedne, i tome slično.
- Neki su još dalje otišli u relativizaciji stvari, pa u stilu postmodernističke filozofije - kad se primjeni na islam - kažu da su sve stvari podložne raspravi i reviziji osim toga je Muhammed, s.a.w.s., posljednji poslanik i da je islam od Boga. A da, kažu: „O braćo jevreji i kršćani, ne morate da primete islam, i za vas ima bujruma u Džennet u okviru vaših vjera, dok god Bogu predani...“

Odgovor:

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (الأنعام, .153)

I doista, ovo je Pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegovog...

– خَطَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطًّا بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ : هَذَا سَبِيلُ اللَّهِ مُسْتَقِيمًا، وَخَطَّ خَطُوطًا عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ، ثُمَّ قَالَ : هَذِهِ السُّبُلُ لَيْسَ مِنْهَا سَبِيلٌ إِلَّا عَلَيْهِ شَيْطَانٌ يَدْعُو إِلَيْهِ، ثُمَّ قَرَأَ : وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ. أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ (4142)، وَالنَّسَائِيُّ فِي ((السنن الكبرى)) (11174)، وَالِدَارِمِيُّ (202) بِاخْتِلَافٍ يَسِيرٍ.

Ibn Mesud, radijallahu anhu, tumačeći navedeni ajet, rekao je: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nacrtao je liniju rukom i rekao: ‘Ovo je Allahov Pravi put!’, zatim je povukao liniju sa desne i lijeve strane i rekao: ‘Ovo su drugi putevi, nema nijednog od njih a da na njemu ne čeka šejtan i poziva u njega.’ Nakon toga je proučio: ‘I doista, ovo je Pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegovog...’” (Ahmed, br. 4142. Lanac prenosilaca je dobar)

1 – Najprije se gleda da li šubha dolazi od nemuslimana ili muslimana. Ako dolazi od nemuslimana, sa njim se ne zamara dokazivanjem detalja, već mu se dokazuje

- nužnost postojanja Objave i božanske upute uopšte,
- zatim istinitost Muhammedovog, s.a.w.s., poslanstva,
- zatim nužnost savršenosti posljednje Objave,
- zatim iz toga proističe nužnost sačuvanosti te Objave, i u prenošenju i u tumačenju,
- a iz toga proističe nužnost da ta Objava u sebi sadrži mehanizam koji je štiti od manipulacije u tumačenju.

Ako šubha dolazi od muslimana, njega treba podsjetiti na predzadnju stvar (jer bez nje ne može ni biti musliman) i dokazati mu zadnju, jer se na nju gradi ostatak odgovora. Što se tiče dokazivanja zadnje tačke, to je lahko: bez postojanja mehanizma unutar same Objave kojim se štiti od manipulacije u tumačenju – ona ne može biti ni sačuvana ni savršena.

Ako neko kaže: „Pa može Objava biti sačuvana u smislu da postoji njen tekst, a tumačenje je otvoreno ljudima, da se trude.“, odgovor je: „Sačuvanost Objave obuhvata sačuvanost teksta i sačuvanost načina (metodologije) tumačenja teksta, jer bez jednog ili drugog – Objava prestaje biti uputa ljudima, mada je to njena osnovna uloga, **i postaje izvor zbunjenosti umjesto izvora upute.** Ako ona nema u sebi mehanizam koji je štiti od toga da je tumači ko hoće kako hoće, i koji nam govori kako da shvatimo Allahovu poruku, onda ona nije uputa.“

2 – Dobro, kakav je to mehanizam? Taj mehanizam se ogleda u metodologiji razumijevanja Objave, a ta metodologija je skup pravila razumijevanja Objave. Temeljno pravilo je: Kur'an nam ukazuje na puno mjesta da se Kur'an tumači Sunnetom, a Kur'an i Sunnet nam zajedno ukazuju na više mjesta da se Kur'an i Sunnet tumače u skladu sa razumijevanjem ashaba. A razumijevanje ashaba je izgrađeno na pravilima, od njih su temeljna pravila oko kojih su svi oni složni, a od njih imaju i sporedna pravila oko kojih su se i sami ashabi razili.

Ako neko kaže: „Pa to što pričaš je ljudski zaključak, ljudsko shvatanje Objave.“, kažemo: „Mi smo već dokazali sačuvanost i savršenost Objave, i da je ta vjerovanje u njenu sačuvanost i savršenost upravo ono što Objava nalaže, pa kao što vjerovanju u sačuvanost njenog TEKSTA ne škodi to što su ljudi ti preko kojih je Allah sačuvao taj aspekt Objave, isto tako vjerovanju u sačuvanost RAZUMIJEVANJA Objave ne škodi to što su ljudi ti preko kojih je Allah sačuvao i TAJ aspekt Objave. Sama ta metodologija je dio te Objave, direktno ili indirektno, i zato se ne kaže da je ljudska tvorevina, iako su je ljudi prenijeli.“ Dakle riječi: „Ljudsko tumačenje, ljudski produkt“, su samo šuplja parola kojom bi mogao na kraju da srušiš sebi vjerovanje i u sopstvena čula i sopstveni razum, ako bi bio dosljedan do kraja.

Šta je sačuvanost razumijevanja Objave? To obuhvata:

- sačuvanost teksta Objave,
- sačuvanost Poslanikovog tumačenja Objave,
- sačuvanost Poslanikovih uputstava kakvoće tumačenja Objave,
- sačuvanost i pravila i teksta tumačenja Objave od strane ashaba i njihovih učenika,
- a jedno od tih pravila je i da se ummet ne može složiti na zabludi, tj. konsenzus je jedan od glavnih izvora razumijevanja Objave i donošenja propisa i sudova.
- Sačuvanost znači da je do danas sačuvano sve to vjerodostojnim putem, na način da možemo razdvojiti vjerodostojno od nevjerodostojnog.

3 – Ali danas ima puno akaidskih i fikhskih škola, a dio tih škola tvrde da su baš oni ti koji se vraćaju na razumijevanje ashaba i njihovih učenika, kako da nekog obavežeš da slijedi jednu mimo druge? Odgovor je:

Prvo da odbacimo one koji uopšte ne pozivaju na razumijevanje Objave od strane Selefa, ashaba i njihovih učenika, da im je to temelj, i nakon toga nam ostaje samo jedna akaidaska škola – selefijska, i 4 fikhske žive škole (i puno izumrljih). Mu'tezilski, eš'arijski i maturidijski učenjaci često direktno (poput El-Idžija, er-Razija, el-Izza ibn Abdusselama, el-Amidija i drugih)¹ ili

¹ وهنا بعض الأمثلة لطعنهم في الصحابة بل وفي الوحي نفسه!

1 - قال العز بن عبد السلام في قواعد الأحكام (202/1): “ولا سيما قول معتقد الجهة فإن اعتقاد موجود ليس بمتحرك ولا ساكن ولا منفصل عن العالم ولا متصل به , ولا داخل فيه ولا خارج عنه لا يهتدي إليه أحد بأصل الخلق في العادة , ولا يهتدي إليه أحد إلا بعد الوقوف على أدلة صعبة المدرك عسرة الفهم فلأجل هذه المشقة عفا الله عنها في حق العامي ولذلك كان صلى الله عليه وسلم لا يلزم أحدا ممن أسلم على البحث عن ذلك بل كان يقرهم على ما يعلم أنه لا انفكاك لهم عنه , وما زال الخلفاء الراشدون والعلماء المهتدون يقررون على ذلك مع علمهم بأن العامة لم يقفوا على الحق فيه ولم يهتدوا إليه , وأجروا عليهم أحكام الإسلام من جواز المناكحات والتوارث والصلاة عليهم إذا ماتوا وتغسيلهم وتكفينهم وحملهم ودفنهم في مقابر المسلمين , ولولا أن الله قد سامحهم بذلك وعفا عنه لعسر الانفصال منه ولما أجريت عليهم أحكام المسلمين بإجماع المسلمين , ومن زعم أن الإله يحل في شيء من أجساد الناس أو غيرهم فهو كافر لأن الشرع إنما عفا عن المجسمة لغلبة التجسيم على الناس فإنهم لا يفهمون موجودا في غير جهة بخلاف الحلول فإنه لا يعم الابتلاء به ولا يخطر على قلب عاقل ولا يعفى عنه.”

* فهنا العز بن عبد السلام يصرح أن النبي صلى الله عليه وسلم والخلفاء الراشدون كانوا يقرون الناس على التجسيم لأن عقيدة التنزيه الأشعرية لا تدل عليها الفطر (لا يهتدي إليه أحد بأصل الخلقة) ولا يدل عليه العقل إلا بعسورة (بل بعد البحث العقل يكتشف أنه سفسطة) وأن النبي والخلفاء الراشدين أقرروا الناس على هذه العقائد مع علمهم أنهم لا يعرفون التنزيه الحق وهو هنا يتكلم عن القرون الفاضلة!

2 - قال ابن حجر في الفتح (20/ 491): ” وَقَالَ الْفَرُطِيُّ: وقد ثبت في الرواية الأخرى وكان لفظ الشخص أطلق مبالغة في إثبات إيمان من يتعذر على فهمه موجود لا يشبه شيئاً من الموجودات لئلا يفضي به ذلك إلى النفي والتعطيل وهو نحو قوله صلى الله عليه وسلم للجارية أين الله قالت في السماء فحكم بإيمانها مخافة أن تقع في التعطيل لقصور فهمها عما ينبغي له من تنزيهه مما يقتضي التشبيه تعالى الله.”

سبحان الله ! النبي صلى الله عليه وسلم يقول (مؤمنة) وهو يقول (قاصرة الفهم عن التنزيه) ، ويزعم أن النبي أقرها على التشبيه مخافة أن تقع في التعطيل ولهذا قالهم ابن تيمية كما في التسعينية أنكنت انتقصتم الصحابة انتقصاً لم تفعله الرافضة

3 - قال ابن جماعة في رسالته إيضاح الدليل: “ولقد أنكر على الدارقطني وابن خزيمة رواية مثل هذه الأحاديث وإيداعها في مصنفاتهم من غير مبالغة في الطعن في أمثالها وإنما غلب على كثير من المحدثين مجرد النقل والإكثار من الغرائب مع جهلهم بما يجب لله تعالى من الصفات وما يستحيل عليه بأدلة ذلك القطعية القاطعة عند أهل النظر والعلم إذ قنعوا من العلم بمجرد النقل.”

وهذا الذم لا يشمل للإمامين الكبيرين ابن خزيمة والدارقطني بل هو شامل لعامة المحدثين ويكفيك أن تعلم أن حديث الجارية مثلاً هو في الموطأ لمالك والأم للشافعي وانظر إليه وهو يصرح أنهم يجهلون ما يجب لله وما يستحيل عليه!

4 - قال عضد الدين الإيجي في “المواقف” في الموقف الأول: “الدلائل النقلية هل تفيد اليقين؟ قيل: لا؛ لتوقفه على العلم بالوضع والإرادة. والأول (العلم بالوضع) إنما يثبت بنقل اللغة والنحو والصرف، وأصولها تثبت برواية الأحاد، وفروعها بالأقيسة، وكلامها ظنيان.

والثاني (الإرادة) يتوقف على عدم النقل والاشتراك، والمجاز والإضمار، والتخصيص والتأخير، والكل لجوازه بانتقائه، بل غايته الظن” قال: “ثم بعد الأمرين لا بد من العلم بعدم المعارض العقلي؛ إذ لو وجد لقدم على الدليل النقلية قطعاً؛ إذ لا يمكن العمل بهما ولا بنقيضهما، وتقديم النقل على العقل إبطالاً للأصل بالفرع، وفيه إبطالاً للفرع، وإذا أدى إثبات الشيء إلى إبطاله كان مناقضاً لنفسه، فكان باطلاً.” قال: “والحق أنها قد تفيد اليقين بقرائن مشاهدة أو متواترة تدل على انتفاء الاحتمالات، فإننا نعلم استعمال لفظ الأرض والسماء ونحوهما في زمن الرسول في معانيها التي تراد منها الآن، والتشكيك فيه سفسطة.” قال: “نعم في إفادتها اليقين في العقلية نظراً؛ لأنه مبنيٌّ على أنه هل يحصل بمجرد الجزم بعدم المعارض العقلي؟ وهل للقرينة مدخل في ذلك؟ وهما مما لا يمكن الجزم بأحد طرفيه.” المواقف ص 205-210. الناشر: دار الجيل - بيروت، الطبعة الأولى، 1997.

وقال الجرجاني في شرح هذا الكلام: “إن القول بأن الأدلة النقلية لا تفيد اليقين هو مذهب المعتزلة وجمهور الأشاعرة.” شرح المواقف للإيجي ومعه حاشيتا السيلكوتي والحلي على شرح المواقف 1-4 ج 1

وقال الرازي: وإنما قلنا: إن الدلائل اللفظية لا تفيد اليقين، لأن الدلائل اللفظية مبنية على أصول كلها ظنية والمبني على الظني ظني، وإنما قلنا إنها مبنية على أصول ظنية، لأنها مبنية على نقل اللغات ونقل النحو والتصريف، ورواة هذه الأشياء لا يعلم بلوغهم إلى حد التواتر، فكانت روايتهم مظنونة، وأيضاً فهي مبنية على عدم الاشتراك وعدم المجاز وعدم التخصيص وعدم الإضمار بالزيادة والنقصان وعدم التقديم والتأخير، وكل ذلك أمور ظنية، وأيضاً فهي مبنية على عدم المعارض العقلي، فإنه بتقدير وجوده لا يمكن القول بصدقهما ولا بكذبهما معاً، ولا يمكن ترجيح النقل على العقل لأن العقل أصل النقل.. اهـ تفسير الرازي مفاتيح الغيب 52/2، دار النشر: دار الكتب العلمية - بيروت - 1421هـ - 2000 م، الطبعة: الأولى.

وقال: المسألة العاشرة قيل الدلائل النقلية لا تفيد اليقين لأنها مبنية على نقل اللغات ونقل النحو والتصريف وعدم الاشتراك وعدم المجاز وعدم الإضمار وعدم النقل وعدم التقديم والتأخير وعدم التخصيص وعدم النسخ وعدم المعارض العقلي وعدم هذه الأشياء مظنون لا معلوم والموقوف على المظنون مظنون وإنما ثبت هذا ظهر أن الدلائل النقلية ظنية وأن العقلية قطعية والظن لا يعارض القطع. اهـ معالم أصول الدين ص 25، الناشر: دار الكتاب العربي - لبنان.

وقال الأمدى: وعلى الجملة فلسنا نعتمد في هذه المسألة - الرؤية - على غير المسلك العقلي الذي اوضحناه إذ ما سواه لا يخرج عن

indirektno kažu da im temelj akide nije shvatanje ashaba i njihovih učenika, čak da im ni Kur'an i Sunnet nisu izvor akide (vidjeti fusnotu za detalje)! Objava im nije izvor akide jer Objava se sastoji od jezika, a jezik ne ukazuje kategorički na akaiidske istine već na njih ukazuju „razumski kategorički dokazi“, kako kažu.

Ako neko kaže: „Pa većinu pripadnika te 4 fikhske škole sačinjavaju učenjaci iz drugih akaiidskih pravaca.“, kažemo da oni imaju poseban način govora u akidi, a poseban u fikhu. Kad čitaš fikhska djela klasičnih skolastičara nerijetko ti se čini kao da čitaš selefiju, uvažavaju govor ashaba, tabi'ina, tabi' tabi'ina, imama mezheba, često se trude da dopru do toga da li određeno pravilo iz fikha i usuli fikha ima uporište u govoru Selefa itd. Kad čitaš akaiidska djela od istih autora vidiš nešto sasvim drugo, tj. nešto suprotno od prvog. Zato nije čudno da selefijski učenjaci koriste fikhska djela koja pripadaju jednom od klasičnih fikhskih mezheba iako je autor skolastičar (mutekellim) ili čak filozof (poput Ibn Rušda), a ne koriste njihova djela iz akide, jer u fikhskim djelima koriste metodologiju prvih generacija, u velikoj mjeri, dok u akidetskim djelima odbacuju je potpuno, čak direktno, čak ne koriste ni Objavu kao temeljni izvor kategoričkih istina akide koja su dokučiva razumom, a često ni za one istine koje nisu dokučive razumom.

4 – Dobro, zar ne vidiš u fikhu bezbroj mišljenja, ovaj kaže halal, onaj kaže haram, kako sve to može biti Objava kad sve svi oni razilaze i jasno je da je sam fikh ljudsko razumijevanje Objave?

Što se tiče razumijevanja, ono se dijeli na pravila razumijevanja i na produkte primjene tih pravila (fikhska mišljenja). I jedno i drugo se dijeli na više nivoa.

- U nekim mes'elama postoji konsenzus svih generacija klasičnih učenjaka, preko hiljadu godina, i nije bilo razilaženja do pojave kolonizacije, kada muslimanski narodi postaju donji i počnu se javljati fetve suprotne utvrđenom konsenzusu, poput dozvole čestitanja nevjerničkih praznika, ili poput pojave mišljenja da nikab nije od islama i dr. U ovom slučaju taj stav je OBJAVA i kategorički kažemo za suprotno mišljenje da je apsolutno neispravno i osuđujemo razilaženje.

- U drugoj vrsti mes'ela postoji konsenzus koji je uspostavljen prije razilaženja, makar u vremenu ashaba, a koji nije došao do nekog od ranih mudžtehida, zbog kojeg je on uzeo drugo mišljenje, ali je vjerodostojnim putem došao do drugog mudžtehida, a zatim do nas, pa je tu lahko odlučiti. I u ovom slučaju taj stav je Objava i osuđujemo razilaženje i jasno kažemo da je drugo mišljenje neispravno, ali je blaže nego u prethodnom slučaju.

- U trećoj vrsti mes'ela dokazi budu jasni, tj. po nekom pitanju postoji jasan vjerodostojan hadis po ocjeni svih imama muhadisa, i bude očigledno da do nekog od mudžtehida nije došao taj hadis koji je došao do drugog vjerodostojnim putem. I u ovom slučaju je stav za kojeg postoji jasan tekst Kur'ana i Sunneta – Objava, a drugo mišljenje je neispravno.

Što se tiče mes'ela ispod nivoa navedenih, tu spadaju:

- Mes'ele u kojima se u dokazivanju jednog od mišljenja od strane nekog mudžtehida ili njegovih sljedbenika primjećuje navlačenje dokaza „na silu“, dok se istovremeno mišljenje drugog mudžtehida prirodno poklapa sa ajetom ili hadisom, bez da ostavi utisak izvještačenosti.

- Mes'ele u kojima dokazi ne budu tako direktni, ali kada se sakupe sve indikacije, poput opštih pravila šerijata i govora ashaba, kod nas jako prevagne određeno mišljenje.

الظواهر السمعية والاستبصارات العقلية وهي مما يتقاصر عن إفادة القطع واليقين فلا يذكر إلا على سبيل التقريب واستدراج.. اهـ غاية المرام في علم الكلام، ص 174، الناشر: المجلس الأعلى للشئون الإسلامية – القاهرة.

- Mes'ele u kojima ne postoje šerijatski tekstovi ni govori ashaba, već se grade na osnovu određenih pravila koje su idžtihadom učenjaka vađena iz šerijatskih tekstova. Nekada su oko samih pravila složni učenjaci, ali se razilaze oko njihove primjene, ili oko toga koje se pravilo treba primijeniti u dotičnoj mes'eli, a nekada se razilaze i oko samih pravila.

- Mes'ele koje se tiču šerijatske politike, tj. stvari koje su taktičke i praktične prirode, to je najmanji vid razilaženja.

5 - Šta je Objava u ovom slučaju? Kako postupiti u ovim mes'elama?

Kažemo:

* Ovdje se na mes'ele gleda dvojako, sa dva aspekta:

Prvi aspekt je: Šta je u ovim mes'elama Objava samo po sebi, tj. Allahov propis u stvarnosti;

Drugi aspekt je: Šta je u ovim mes'elama Objava za TEBE, tj. šta TEBI Objava kaže kad je u pitanju odnos prema ovim mes'elama, šta je Allahov propis za TEBE.

A to znači:

- Jedno je Allahov propis u stvarnosti a drugo je Allahov propis za tebe. Allahov propis u stvarnosti možda pogodiš možda pogriješiš, i to nije do tebe, dok Allahov propis za TEBE jeste do tebe. Ne postoji mudžtehid, od ashaba do danas, koji je u svemu pogodio Allahov propis. Kaže Poslanik, s.a.w.s.:

وإذا حاصرت أهل حصن فأرادوك أن تنزلهم على حكم الله فلا تنزلهم على حكم الله ، ولكن أنزلهم على حكمك ؛ فإنك لا تدري أتصيب حكم الله فيهم أم لا

„A ako budeš opsjedao neko utvrđenje, pa oni odluče da se predaju i da im sudiš po Allahovoj presudi, ti to nemoj prihvatiti nego prihvati da im sudiš po svojoj presudi, zato što ne znaš hoćeš li u tome potrefiti Allahovu presudu ili nećeš.“ (Muslim, Ebu Davud i Tirmizi), a obraća se ashabima.

Dakle, jedno isto djelo s jednog aspekta može promašiti Allahov propis, a s drugog aspekta ga pogoditi. Čovjek nije odgovoran ako promaši Allahov propis u stvarnosti, ali jeste odgovoran ako promaši Allahov propis za njega, ako ne učini ono što mu Objava kad su u pitanju ove vrste mes'ela. Allahov propis (tj. Allahova presuda, Allahova Objava).

6 - Dobro, šta je u ovom slučaju Objava za mene?

Odgovor:

Objava u ovim mes'elama je jedno za učenog a drugo za onog ko nije stručan u šerijatskim znanostima.

*** Objava ZA UČENOG u ovim mes'elama (daije, šejha, profesora...) kaže da je obavezan da se trudi spoznati Allahov propis shodno svojim mogućnostima, ili ako nije kompetentan da sam vrši preferiranje među mišljenjima mudžtehida, onda da vjerodostojno prenese govor nekog mudžtehida po datom pitanju. Pod vjerodostojnim prenošenjem se misli na to:

- Da je taj mudžtehid stvarno takvog i takvog stava po tom konkretnom pitanju;
- Da se taj stav odnosi na konkretnu situaciju onoga ko pita, tj. onoga kome ovaj učeni (šejh, daija, profesor) prenosi taj stav, jer nekada se razlikuje propis shodno razlici situacija i raznih faktora.

Učeni se pri svemu navedenom apsolutno ne treba osvrutati da li to mišljenje odgovara ili ne odgovara njegovoj prirodi, njegovoj naravi, da li je lakše ili teže. Ne smije u propisima biti mjesta uticaju njegove prirode, naravi, temperamenta itd. Ne smije se desiti učenom, ako je iskren, da ako njegova priroda teži težem ili predostrožnijem – odabere stav koji je teži ili predostrožniji, niti da ako njegova priroda teži lakšem mišljenju – odabere lakše mišljenje. Iskrenom čovjeku priroda, temperament, narav, NE utiču na shvatanje vjere i propisa vjere. Sve mimo toga je MANJAK iskrenosti. Imami ovog ummeta su imali idžtihad u svim poglavljima fikha, i ne postoji mudžtehid koji je uvijek težio lakšim ili težim mišljenjima, već ćeš u svakom mezhebu naći stavove koji su strožiji od svih ostalih mezheba, ali i stavove koji su lakši od svih ostalih mezheba. Oni su iskreno i u potpunosti težili spoznaji Allahovog propisa, i sve druge elemente mimo toga su otklonili iz svog nijjeta. Tako ako kažemo da je neki mudžtehid žešće prirode pa je zato težio težim stavovima, mi smo mu ušli u nijjet, što ne smijemo raditi.

Također, ako mu se nakon nekog vremena jasno i kategorički obejani da je drugo mišljenje ispravnije, ili pak kod njega jasno prevagne drugo mišljenje makar ne bilo kategorički, obaveza mu je da promijeni mišljenje, BEZ OBZIRA da li ono bilo lakše ili teže. I imao je nagradu za prvo mišljenje, i ima nagradu za drugo mišljenje, i ima još nagradu za iskrenost u slijeđenju onoga što Allah traži od njega.

Dakle, učenom koji pitaoca obavještava o nečemu iz vjere cilj je da spozna šta Allah želi od njega, što nije uvijek teže mišljenje niti je uvijek lakše mišljenje, i da se ne osvrće šta će mu publika reći. Teranje hatara publici je jedan od velikih kvaritelja NIJJETA, pa se neko boji ili pak dvoumi, ili pak oklijeva, da se prebaci na lakše mišljenje u nekoj mes'eli jer će mu publika reći da je popustio, da će ga napustiti, da više u njihovim očima više neće biti „ŠEJH koji je čvrst na hakku!“, dok se neko boji da se prebaci na teže mišljenje u nekoj mes'eli kako ne bi rastjerao publiku. Iskrenom čovjeku ništa od toga ne utiče, već gleda ISKLJUČIVO Allahovo zadovoljstvo, pa makar se SRDILI oni koji zatežu ili BJEŽALI oni koji popuštaju. Možda mu se sutra opet obejani onaj prvi stav pa mu bude obaveza da se na njega vrati, i da opet ima nagradu za iskrenost.

Dakle, ZA NJEGA kao učenog u ovom slučaju Objava nalaže: iskren nijjet + poduzimanje sebeba spoznaje istine shodno stepenu kompetencija (o čemu se dugo može govoriti), a u ovom slučaju smo grubo podijelili učene na onoga ko je kompetentan da sam derivira ili preferira i na onoga ko je kompetentan da spozna i vjerodostojno prenese mišljenje nekog mudžtehida, premda tu ima bezbroj nijansi i detalja.

*** OBJAVA ZA NEUČENOG, za pitaoca je:

- što se tiče NIJJETA tu važi isto ono što smo rekli u dijelu za učenog.

- Što se tiče spoznaje propisa, Allah konkretno od njega hoće da pita učene, i kada pita onoga ko je učen u šerijatskom pravu, s njega je spala obaveza i ima nagradu bez obzira da li taj učeni pogodio ili pogriješio Allahov propis u stvarnosti, i ISPUNIO JE ONO ŠTO OBJAVA NALAZI NJEMU, jer:

- nemoguće je da on, sam po sebi, dođe do tog propisa, i da kategorički preseče da je taj i taj učeni u pravu a drugi u krivu, i Uzvišeni Allah je to imao u vidu kada je objavio Objavu. Naravno to se tiče pitanja oko kojih postoji jasan konsenzus i u kojima nema direktan šerijatski tekst, dakle u to ne ulaze prve tri vrste mes'ela o kojima smo prethodno govorili. Znači ako o nekom pitanju postoji vjerodostojan konsenzus ili jasan i direktan tekst Objave čovjek jeste odgovoran NAKON što sazna da tu postoji navedeni ili tekst.

Kada to odradi, on je uradio ono što Allah traži od njega i nema šta da se brine, pogodio je Objavu. Ukoliko želi da dublje istraži da mu se srce smiri nema smetnje, s tim da u nekim pitanjima će postignuti spoznaju ispravnosti nekog stava, poput četvrte vrste mes'ela koje smo naveli, dok u nekim pitanjima će se samo još više zbuniti, poput pete vrste mes'ela.

*** Razmislimo o komentarima širih masa ljudi koji nisu shvatili ove činjenice kada promijeni mišljenje neko kog je pitao za fetvu:

- „Šta? Pa što sam ja džabe svo vrijeme radio kako mi je on rekao, žrtvovao se, izgubio to i to...“, pa kažemo: „Nisi džabe radio, naprotiv, ti si radio upravo ono što je Allah tražio od tebe da radiš, jer je tvoj posao bio da pitaš učenog i radiš po tome. Ukoliko je kasnije kod tebe prevagnulo neko drugo mišljenje, bilo to zbog promjene mišljenja samog tog učenog kojeg si s početka pitao, ili zbog toga što si čuo nekog drugog učenog pa je u tvom srcu prevagnulo drugo mišljenje – od tog trenutka Allah od tebe traži da radiš po tome drugom, i imaš isti sevap kao za rad po onom prvom, bez obzira koje mišljenje, u stvarnosti, bilo Allahov propis, jer ti nisi kompetentan da pogodiš stvarno Allahov propis. Znači nisi ništa džabe radio, nego isto ko što imaš sevap za rad po novom mišljenju, imaš taj sevap i za rad po prvom mišljenju, jer si ispunio ono što je Allahov propis za tebe.

- „Sve te godine bile uzalud, i živjesmo u zabludi?!“, kažemo: “Kada si spoznao šta je Allahov propis ZA TEBE kao nekog kome nije struka šerijatsko pravo, znaš da ništa nije bilo uzalud, već svo vrijeme radiš upravo ono što Allah traži od tebe, što je Allahov propis za tebe.”

- „Aha! I ovaj skrenuo!“, „Popustio.“, „Omudreo...“, kažemo: “Osnova je da nije ništa od ovoga, i da učen čovjek slijedi ono što kod njega prevagne, i time on svo vrijeme primjenjuje ono što je Allahov propis ZA njega, a tu se učeni međusobno razlikuju, svako je svijet za sebe. Naravno, ukoliko nije počeo da se suprotstavlja jasnim konsenzusima i osnovama menhedža Selefa u dokazivanju, pa je – nesvjesno – učinio međunarodne konvencije o ljudskim pravima, ili pritisak javnosti, ili pritisak vlasti, ili pritisak raširene kulture ili ideologije nekog podneblja – jednim od izvora šerijata. Kažem nesvjesno, jer to skoro niko ne radi svjesno, ali kada neko počne da negira jasne šerijatske kazne, ili el-vela' vel-bera' na osnovu vjere, ili naređivanje dobra i zabranjivanje zla, i druge stvari koje su u koliziji sa danas vladajućim konvencijama, ideologijama i kulturama – taj je ustvari te stvari učinio jednim od izvora šerijata, iako toga nije svjestan. A ovo je itekako rašireno, u svijetu uopšte. Tako smo mogli čuti čak i veoma poznate daije sa engleskog govornog područja kako negiraju kaznu za otpadništvo i tome slične propise – premda se time suprotstavljaju jasnom i kategoričkom konsenzusu – upravo pod pritiskom navedenih stvari, a često toga nisu ni svjesni. Također smo vidjeli kako neki bivši „ljuti selefije (ili čak alkaidovci)“ a danas miroljubivi hodže – negoduju kada se radujemo smrti Allahovih neprijatelja poput Stivena Hokinga i njemu sličnih džehenemlija, ili pak smrti teških novotara koji su krivili Allahovu vjeru, premda je takvo radovanje znak imana i bilo je česta praksa imama ovog ummeta iz prve tri generacije. Neki od tih koji su

zglajzali čak se nadaju Džennetu ateistima koji crknu na ateizmu, i nakon selefizma upali su u teške vidove džehmizma. Cilj ovoga je navođenje primjera kako to izgleda kada se neko počne sprotstavljati osnovama menhedža Selefa u dokazivanju.

Preporučujem i sljedeći tekst:

<https://el-asr.com/tekstovi/ukrcaj-se-na-ladju-spasa/>

Ersan Grahovac